

Svatodušní vigilie s udílením iniciačních svátostí

Od nejstarších dob jsou v Římské církvi termínem pro udílení iniciačních svátostí kromě Velikonoc také Letnice. Následující podoba svatodušní vigilie je inspirována uspořádáním v *Římském misálu* (ed. 2008); křestní bohoslužba se koná podle *Uvedení do křesťanského života*. Prvky, které jsou uvedeny variantně (vstupní obřady, poděkování za křest a obnova bířmovacích závazků, závěrečné obřady), jsou převzaty z jiných liturgických zdrojů a mohou být zařazeny, jestliže to duchovní správce uzná za vhodné.

Skrutinia a další obřady katechumenátu

Skrutinia, která nebyla vykonána v době postní, ať se konají o velikonočních nedělích nebo v jiný vhodný den, stejně jako obřady svěření pokladů církve. Konají-li se skrutinia mimo neděli, je dovoleno při mši vzít příslušný mešní formulář (ČM 2015, s. 756nn; preface velikonoční) a číst evangelní perikopy, které k danému skrutiniu přísluší. O nedělích je však závazný nedělní mešní formulář i nedělní biblická čtení. Obřady bezprostřední přípravy na svátosti, obvykle konané na Bílou sobotu ráno, ať se vykonají v některý vhodný den mezi slavnostní Nanebevstoupení Páně a slavností Seslání Ducha Svatého.

Úvodní obřady

Vigilie ať nezačíná před západem slunce. V případě nezbytnosti ať začne před západem slunce, avšak v pozdější dobu, než obvyklé večerní bohoslužby. Kněží a jáhni oblékají mešní roucha červené barvy.

Úvodní obřady je možné vykonat dvojím způsobem, formou průvodu nebo jako slavnostní vstup.

První způsob: Průvod

Evangeliař se položí na oltář ještě před zahájením bohoslužby. Světla v kostele jsou zhasnutá.

Věřící se shromáždí před kostelem. Před kostelní vchod přijde kněz s přísluhujícími. Jáhen (není-li přítomen, potom jeden z koncelebrantů nebo vhodný přísluhující) drží rozsvícenou velikonoční svíci. Do kaditelnice se ještě nekládá kadidlo.

Kněz bohoslužbu zahájí obvyklým způsobem znamením kříže a pozdravem. Potom oslovi lid těmito nebo podobnými slovy:

Před padesáti dny, o veliké noci, byla rozsvícena a posvěcena svíce, která symbolizuje vzkříšeného Krista – světlo, které nezná západu. Nyní, když se završuje velikonoční doba, jsme se v Ježíšově jménu shromáždili, abychom prosili o slíbeného Ducha Svatého: pro nás a zejména pro naše katechumeny, kteří budou ponořeni do Ježíšovy smrti a jeho zmrtvýchvstání, obdrží pečeť Ducha Svatého a budou s námi mít účast na velikonoční hostině Pánova těla a jeho krve. Vyjděme za svým Pánem Kristem, abychom naslouchali Božímu slovu a slavili svatá tajemství.

Kněz vloží kadidlo do kaditelnice a průvod se uspořádá jako o velikonoční vigilii: první jde přísluhující s kouřící kaditelnicí, za ním jáhen (koncelebrant, není-li tedy sám kněz) s paškálem, hlavní celebrant, koncelebranti, jáhni, přísluhující a všichni věřící. Při průvodu se zpívá vhodný zpěv (např. *Ó Bože, světlo naše; Před tebou, Pane, temno ztrácí; Světlo jsi oblažující; Jezu Kriste, štědrý kněže*, aj.). Je možné zpívat též hymnus k Duchu Svatému (např. Kancionál, č. 423) nikoli však svatodušní sekvenci (např. Kancionál, č. 422), která je vyhrazena až pro bohoslužbu v den slavnosti.

V presbytáři se paškál postaví na svícen u ambonu nebo u oltáře, kněz s přísluhujícími pozdraví oltář hlubokou úklonou, kněží s jáhny oltář políbí a hlavní celebrant jej okouří kadidlem.

Úkon kajícího se vynechává. Když věřící zaujmou svá místa, následuje úvodní modlitba. Rozsvítí se nezbytná světla pro bohoslužbu slova.

Druhý způsob: Slavnostní vstup

Rozsvítí se nezbytná světla pro bohoslužbu slova. Věřící se shromáždí v kostele a kněz s přísluhujícími přichází k oltáři jako obvykle zatímco se

zpívá vstupní zpěv. Pozdraví oltář hlubokou úklonou, uctí políbením a případně okouří kadidlem. Potom u sedadla zahájí bohoslužbu jako obvykle znamením kříže a vstupním pozdravem. Pak osloví lid úvodní výzvou, viz výše. Po úkonu kajícího a *Kyrie eleison* následuje úvodní modlitba.

Úvodní modlitba

Prosíme tě, všemohoucí Bože,
ať na nás spočine světlo tvé slávy;
upevni svým Svatým Duchem
a naplň bohatstvím jeho darů všechny,
kdo se působením tvé milosti narodili k věčnému životu.
Skrze tvého Syna ...

Bohoslužba slova

Všichni usednou a následují čtyři čtení ze Starého zákona. Kněz nebo komentátor může věřící vhodným způsobem uvést do této části vigilie.

Čtení a žalmy, uspořádané podle *Římského misálu* (ed. 2008), jsou uvedeny v samostatném souboru. Lektor se odebere k ambonu a přednáší první čtení. Žalmista nebo zpěvák zpívá žalm a lid vkládá odpověď. Pak všichni vstanou a kněz říká: *Modleme se*. Všichni se chvíli potichu modlí. A nakonec kněz říká příslušnou modlitbu. Místo responsoriálního žalmu se může vkládat chvíle tichého usebrání. V takovém případě se vynechává chvíle ticha po *Modleme se*.

Modlitba po 1. čtení (O zmatení jazyků: Gn 11,1-9)

Modleme se.
Milosrdný Bože,
dej, aby tvá církev shromážděná v Duchu Svatém
byla zcela oddána tvé službě
a upřímně se snažila o jednotu a svornost.
Skrze Krista, našeho Pána.

O.: Amen.

Modlitba po 2. čtení (O sestoupení Mojžíše s hory: Ex 19,3-8a.16-20b)

Modleme se.

Prosíme tě, Bože, ať na nás sestoupí síla Ducha Svatého,
abychom měli stále na paměti tvou vůli
a vždycky podle ní žili.

Skrze Krista, našeho Pána.

O.: Amen.

Modlitba po 3. čtení (O suchých kostech: Ez 37,1-14)

Modleme se.

Všemohoucí a milosrdný Bože,
sešli nám svého Ducha Svatého,
ať v nás přebývá svou milostí
a učiní z nás chrám své slávy.

Skrze Krista, našeho Pána.

O.: Amen.

Modlitba po 4. čtení (O vylití Hospodinova ducha: Jl 3,1-5)

Modleme se.

Prosíme tě, Bože,
ať nás tvůj Duch naplní bohatstvím tvých darů
a přetvoří nás svou mocí,
abychom správně smýšleli a věrně konali tvou vůli.

Skrze Krista, našeho Pána.

O.: Amen.

Po modlitbě po 4. čtení se rozsvítí svíce na oltáři a všechna světla v kostele a zpívá se *Sláva na výsostech Bohu*. Kde je to zvykem, mohou zvonit kostelní zvony.

Vstupní modlitba

Všemohoucí, věčný Bože,
ty nám dáváš každoročně v období padesáti dnů
znovu prožívat uskutečnění a naplnění
velikonočního díla naší spásy;
nepřestávej sesílat dary svého Svatého Ducha,
aby tě lidé všech národů a jazyků
společně chválili a oslavovali.
Skrze tvého Syna ...

Následuje epištola z lekcionáře (Řím 8,22-27), zpěv před evangeliem (Aleluja. Přijd', Duchu Svatý...) a evangelium (Jan 7,37-39).

Po evangeliu jáhen (není-li jáhen, předá kněz knihu lektorovi) odnese evangeliář na vhodné a důstojné místo a následuje homilie.

Křestní bohoslužba

1. Litanie ke všem svatým

Po homilii se kněz s příslušujícími odebere ke křtitelnici, k níž jsou povoláni také katechumeni, které doprovázejí kmotři. Nekonalali-li se skrutinia o nedělích a je-li to vhodné, může kněz katechumeny stručně představit.

Kněz promluví k přítomným těmito nebo podobnými slovy:

Bůh chce rozmnožit naše shromáždění křtem tohoto vyvoleného (této vyvolené, těchto vyvolených). Provázejme ho (ji, je) ke křtu svými modlitbami ve společenství všech svatých.

Dva zpěváci zpívají litanie. Všichni stojí (vzhledem k velikonoční době) a odpovídají. litaních se mohou přidat některá další jména svatých, především titulárního světce kostela nebo místního patrona a křestních patronů těch, kdo přijímají křest.

Koná-li se delší průvod ke křtitelnici, zpívají se litanie během průvodu; v tom případě jsou katechumeni povoláni před průvodem. V čele průvodu se nese velikonoční svíce, za ní jdou katechumeni s kmotry, potom příslušující, jáhen a kněz. Výzvu k přítomným říká kněz až před žehnáním křestní vody.

Po skončení litaní kněz s rozepjatýma rukama říká:

Všemohoucí, věčný Bože,
sešli svého Ducha
na tohoto svého služebníka (tuto svou služebnici, tyto své
služebníky),
který se má (která se má, kteří se mají)
skrze křest narodit k tvému životu,
a stůj při nás se svou láskou,
až ho (ji, je) budeme křtít:
učiň ty sám svou mocí,
čeho je naše pokorná služba znamením.
Skrze Krista, našeho Pána.
O: Amen.

2. Žehnání křestní vody

Nebyla-li křestní voda požehnána během velikonoční doby, požehná ji kněz následující modlitbou. S rozepjatýma rukama říká:

Všemohoucí, věčný Bože,
tvá neviditelná moc působí,
že svátosti jsou viditelným znamením tvé milosti.
Stvořil jsi vodu a při různých příležitostech jsi ukazoval,
že její účinky naznačují náš křest.

Už na počátku, když se tvůj Duch vznášel nad vodami,
vložit jsi, Bože, do vody život a požehnání.
A když jsi v přívalech potopy zničil hřích,
stala se voda znamením nové spravedlnosti a nového života.
Když jsi převáděl svůj lid z egyptského otroctví Rudým mořem,
myslel jsi na ty, kdo budou pokřtěni.

A když byl tvůj Syn pokřtěn vodou Jordánu,
pomazal jsi ho Duchem Svatým;
když visel na kříži,
vytryskla z jeho probodeného srdce krev a voda,
a když vstal z mrtvých, dal učedníkům příkázání:
Jděte a učte všechny národy
a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Shlédni tedy, Bože, na svou církev
a otevři jí pramen vody, tryskající do života věčného.
Kéž tvůj Svatý Duch učiní tuto vodu
znamením milosti tvého jednorozeného Syna:
Ať svátost křtu smyje všechno staré a špatné,
aby člověk, stvořený k tvému obrazu,
povstal z vody a z Ducha svatého k účasti na tvém životě.

**Kněz ponoří, pokud uzná za vhodné, paškál do vody – jednou nebo třikrát
– a při tom říká:**

Prosíme tě, Bože:
ať skrze tvého Syna
sestoupí do tohoto křestního pramene síla Ducha svatého,

drží paškál ve vodě a pokračuje:

aby všichni, kdo budou ve křtu
spolu s Kristem pohřbeni,
ve křtu s ním také vstali ze smrti k životu.
Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

O: Amen.

**Potom kněz vytáhne paškál z vody a lid zvolá:
Prameny, velebte Pána,
chvalte a oslavujte ho navěky.
Nebo jiné zvolání.**

3. Vzývání Boha nad vodou požehnanou v době velikonoční

Byla-li křestní voda požehnána během velikonoční doby, vykoná se následující vzývání Boha.

Celebrant:

Požehnaný jsi, Bože, Otče všemohoucí.
Tys stvořil vodu,
a ona očišťuje a dává život.

Všichni: Požehnaný jsi, Bože, navěky.

Celebrant:

Požehnaný jsi, Bože, Synu jednorozený, Ježíši Kriste.
Z tvého srdce vytekla na kříži krev a voda,
a z tvé smrti a tvého vzkříšení se zrodila církev.

Všichni: Požehnaný jsi, Bože, navěky.

Celebrant:

Požehnaný jsi, Bože, Duchu Svatý.
Tebou byl Kristus pomazán,
když vystoupil z vody Jordánu,
a v tobě se křtí všichni, kdo v něho uvěřili.

Všichni: Požehnaný jsi, Bože, navěky.

Celebrant:

Také tvůj služebník (tvá služebnice) **N**
ať se, Bože, narodí
z Ducha a z této požehnané vody.
Vždyť církev za něho (za ni) ručí svou vírou,
a ty ho (ji) křtem voláš k životu věčnému.
Skrze Krista, našeho Pána.

Všichni: Amen.

4. Křest

Následuje zřeknutí se zlého dle *Uvedení do křesťanského života* (č. 217). Katechumeni na položené otázky odpovídají společně. Následuje mazání olejem katechumenů (č. 218), nebylo-li vykonáno dříve.

Následuje vyznání víry (č. 219) s křestním obmytím nebo ponořením (č. 220). Na položené otázky odpovídá každý katechumen zvlášť a je ihned pokřtěn; toto vyznání víry se nesmí spojovat s obnovou křestního vyznání již pokřtěných.

Následuje oblečení do bílého roucha (č. 225) a předání hořící svíce (č. 226).

5. Biřmování

Mezi křtem a biřmováním je vhodné zazpívat zpěv k Duchu svatému (např. Kancionál, č. 423).

Následuje biřmování (*Uvedení do křesťanského života*, č. 227nn). Při vzývání Ducha Svatého (č. 230) vztahují ruce jen ti koncelebranti, kteří s hlavním celebrantem také biřmují.

Jestliže se křest a biřmování nekonaly před oltářem, vrátí se všichni do presbytáře v průvodu jako předtím. Novokřtenci nebo kmotři nesou rozžaté svíčky. Během průvodu se zpívá vhodný zpěv, mající křestní charakter, např. *Viděl jsem pramen vody*.

6. Poděkování za iniciační svátosti

Obnova křestního vyznání již pokřtěných se vynechává, neboť věřící byli vyzýváni aby ji vykonali sami o Velikonocích. Je však možné vhodným zpěvem poděkovat za svátosti křtu a biřmování.

Přísluhující rozsvítí věřícím svíčky a kněz obřad uvede těmito nebo podobnými slovy:

Křestní závazky jsme letos o veliké noci obnovovali rozptýlení ve svých domácnostech. Když jsme nyní shromážděni a byli jsme svědky křtu a biřmování našich bratří a sester, rozpomeňme se s vděčností na to, že i my jsme byli ponořeni do Kristovy smrti a vzkříšení a označeni pečetí Ducha Svatého. Následujícím zpěvem, s hořícími svícemi v rukou, za svůj křest a biřmování Bohu poděkujme.

Všichni zazpívají vhodný zpěv, např. *Jeden Pán, jedna víra* (Kancionál č. 910). Poté zhasnou svíce a bohoslužba pokračuje přímluvami.

7. Obnova biřmovacích závazků

Kde by se to zdálo vhodnější, je možné na místo poděkování za iniciační svátosti vykonat obnovu biřmovacích závazků. Přísluhující rozsvítí svíčky pouze těm, kdo přijali křest i biřmování, a kněz obřad uvede těmito nebo podobnými slovy:

Křestní závazky jsme letos o veliké noci obnovovali rozptýlení ve svých domácnostech. Když jsme nyní shromážděni o slavnosti Letnic a byli jsme svědky křtu a biřmování našich bratří a sester, rozpomeňme se s vděčností také na svůj křest a biřmování a prosme, aby v nás síla těchto svátostí nepřestávala působit.

Proto se ptám vás, kdo jste byli již dříve pokřtěni, biřmováni a přistupujete k eucharistii:

Věříte v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země?

Odp.: Věřím.

Věříte v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se narodil z Marie Panny, byl ukřižován a pohřben, vstal z mrtvých a sedí po pravici Otcově?

Odp.: Věřím.

Věříte v Ducha Svatého, svatou církev obecnou, společenství svatých, odpuštění hříchů, vzkříšení mrtvých a život věčný?

Odp.: Věřím.

Když jste byli pokřtěni, byli jste připojeni ke Kristově smrti a vzkříšení. Chcete i nadále žít tak, jako žil Kristus a jednou dospět do nebeské radosti?

Odp.: Ano.

Když jste byli biřmováni, přijali jste pečeť daru Ducha Svatého. Chcete se i nadále nechat vést Božím Duchem ve službě bratřím a sestřím?

Odp.: Ano.

Když přijímáte Pánovo tělo a krev, nežijete už vy, ale žije ve vás On. Chcete i nadále vydávat Kristu svědectví slovem pravdy a životem lásky?

Odp.: Ano.

Kněz od sedadla s rukama vztaženýma nad lid říká následující modlitbu:

Upevni, Bože, co jsi v nás vykonal,
a buď stráží těch, kdo v tebe věří:
ať v nich navěky zůstane dar tvého Svatého Ducha,
aby měli odvahu vyznávat
svého ukřižovaného a vzkříšeného Pána, Ježíše Krista,
a s láskou plnili jeho přikázání.
Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

Odp.: Amen.

Přímluvy

Vynechá se vyznání víry a je-li to vhodné, následují přímluvy. Úmysly z ambonu přednáší jáhen nebo lektor.

Slavení eucharistie

Je vhodné, aby chléb a víno přinesli nově pokřtění.

Mešní formulář se použije z vigilie slavnosti Seslání Ducha Svatého (ČM 2015, s. 238); preface ze slavnosti Seslání Ducha Svatého (ČM 2015, s. 240).

V eucharistických modlitbách se koná připomínka nově pokřtěných a kmotrů (ČM 2015, s. 762-763).

Podle vhodnosti a s ohledem na epidemiologickou situaci mohou novokřtění přijímat podobojí způsobou a spolu s nimi kmotři, rodiče, manžel(ky) a ti, kdo je připravovali na křest.

Závěrečné obřady

Kde se to bude zdát vhodné, je možné vykonat požehnání a propuštění lidu následující formou. Přísluhující zapálí věřícím svíčky a kněz obřad uvede těmito nebo podobnými slovy:

O slavnosti Letnic byli apoštolové vybaveni Duchem Svatým a vysláni k misii. Také my nyní vyjdeme před kostel s hořícími svícemi v rukou. Tam přijmeme požehnání a rozeslání k hlásání evangelia.

Několik přísluhujících vede průvod a věřící s hořícími svícemi v rukou vyjdou z kostela a shromáždí se před ním. Kněz se postaví do kostelního vchodu a udělí požehnání slavnostním způsobem: Svatodušní (ČM 2015, s. 456) nebo o křtu dospělých (ČM 2015, s. 768).

Při propuštění lidu se říká:

Jděte ve jménu Páně, aleluja, aleluja.

O: Bohu díky, aleluja, aleluja.

Věřící s hořícími svícemi se rozejdou do svých domovů.

Slavnostní požehnání a propuštění je možné vykonat také obvyklým způsobem od sedadla.